

Електронне "Державне управління: удосконалення та розвиток"
включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління
(Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1643)
www.dy.nayka.com.ua | № 1 2022 р. | 27.01.2022

DOI: [10.32702/2307-2156-2022.1.1](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2022.1.1)

УДК 352

*М. О. Дурман,
д. держ. упр., професор, заслужений працівник освіти України,
професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування,
Херсонський національний технічний університет, м. Херсон, Україна
ORCID ID: 0000-0002-3775-205X*

*О. Л. Дурман,
к. держ. упр., доцент, доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування,
Херсонський національний технічний університет, м. Херсон, Україна
ORCID ID: 0000-0001-7829-9944*

*Я. М. Лінецька,
аспірант кафедри державного управління і місцевого самоврядування,
Херсонський національний технічний університет, м. Херсон, Україна
ORCID ID: 0000-0002-2227-9861*

СТАН НАУКОВОЇ РОЗРОБЛЕНОСТІ ПРОБЛЕМАТИКИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

*M. Durman
Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Honored Worker of Education of Ukraine,
Professor of the Department of Public Administration and Local Government,
Kherson National Technical University, Kherson, Ukraine
O. Durman
PhD in Public Administration, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Public
Administration and Local Government, Kherson National Technical University, Kherson, Ukraine
Ya. Linetska
Postgraduate student of the Department of Public Administration and Local Government,
Kherson National Technical University, Kherson, Ukraine*

SCIENCE FRAGMENTATION OF THE PROBLEMATICS IN THE IMPLEMENTATION OF INFORMATION TECHNOLOGIES AT THE PUBLIC ADMINISTRATION

Стаття присвячена аналізу наукової розробленості проблематики запровадження інформаційних технологій у державне управління. Особлива увага приділяється інформаційному суспільству, де основним рушієм є пошук, нагромадження, оброблення та застосування інформації і знань.

Виявлено, що становлення постіндустріального (інформаційного) суспільства є результатом інформаційної еволюції коли прогрес зміщується не стільки до зростання кількості та підвищення якості суспільних благ, скільки в сторону зміни відношення людини до свого буття та усвідомлення нею свого місця в новому просторі.

Досліджено еволюцію термінологічного апарату дослідження різними світовими структурами та окремими вченими, розкрито такі поняття, як: «диджиталізація», «цифровізація», «трансформація», «модернізація» і «реформи», а також ідеї створення інформаційного суспільства на різних етапах розвитку світоустрою.

Проаналізовано низку законодавчих та нормативно-правових актів, направлених на стимулювання переходу українського суспільства до інформаційного, запровадження прозорого доступу до публічної інформації в органах публічного управління, а також використання інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення ефективності діяльності органів публічної влади. Оскільки Україна визначила курс на євроінтеграцію, саме тому реалізація стратегії становлення інформаційного суспільства ЄС знаходить своє відображення у відповідних спільних нормативно-правових документах.

Узагальнено, що в умовах сьогодення потрібне формування нового бачення розвитку суспільства, у якому ключову роль буде відігравати обмін інформацією та її використання на благо держави, бізнесу, окремих громадян, суспільства в цілому. Саме це і зумовлює трансформування державного управління з метою пристосування його до вимог інформаційного суспільства та інформаційної ери.

Підсумовано, що перехід до інформаційного суспільства актуалізує проблему трансформації системи державного управління, що зорієнтована на переосмислення наявних традицій та становлення нової державної моделі, релевантної з огляду на виклики інформаційного суспільства.

The article is devoted to the analysis of the scientific elaboration of the problems of introducing information technologies into public administration. Particular attention is paid to the information society, where the main engine is the search, accumulation, processing and application of information and knowledge.

It was revealed that the formation of a post-industrial (informational) society is the result of informational evolution, when progress shifts not so much to an increase in the quantity and quality of public goods, but to a change in a person's attitude to his being and his awareness of his place in a new space.

The evolution of the terminological apparatus of research by various world structures and individual scientists is investigated, concepts such as "digitalization", "digitalization", "transformation", "modernization" and "reforms" are disclosed, as well as the idea of creating an information society at different stages of the development of the world order.

A number of legislative and regulatory acts aimed at stimulating the transition of Ukrainian society to information society, the introduction of transparent access to public information in public authorities, as well as the use of information and communication technologies to increase the efficiency of public authorities' activities have been analyzed. Since Ukraine has set a course for European integration, therefore, the implementation of the strategy for the formation of the EU information society is reflected in the relevant general regulatory documents.

It is generalized that in today's conditions it is necessary to form a new vision of the development of society, in which the exchange of information and its use for the benefit of the state, business, individual citizens, society as a whole will play a key role. This is what leads to the transformation of public administration in order to adapt it to the requirements of the information society and the information age.

It was concluded that the transition to the information society actualizes the problem of transformation of the public administration system, focused on rethinking existing traditions and the formation of a new state model, relevant to the challenges of the information society.

Ключові слова: інформаційні технології; інформаційне суспільство; державне управління; цифровізація; електронне урядування.

Key words: *information technology; information society; public administration; digitalization; e-government.*

Постановка проблеми.

На сьогодні суспільство невпинно розвивається у своїх формах. Поряд із такими визначеннями, як постіндустріальне, глобальне тощо можна назвати й інформаційне суспільство. Його основним рушієм є пошук, нагромадження, оброблення та застосування інформації і знань. Причому під знаннями розуміється не тільки та інформація, яку можна отримати, але, насамперед, результати її оброблення, у тому числі й інформаційними технологіями, наприклад, за допомогою штучного інтелекту.

З другої половини ХХ століття серед спільноти соціологів та соціальних філософів заходу почалося обговорення питання про перехід найбільш розвинутих країн до стадії постіндустріального суспільства. Так з'явилося поняття «інформаційне суспільство», головну роль в якому відіграють інформаційні технології. Основний продуктом виробництва у такому суспільстві є інформація та знання.

Становлення нового інформаційного суспільства таким чином є результатом повільної інформаційної еволюції, в результаті якої напрямком прогресу зміщується не стільки до зростання кількості та підвищення якості суспільних благ, скільки в сторону зміни відношення людини до свого буття та усвідомлення нею свого місця в новому просторі. А цей простір уже не можна уявити без застосування інформаційних технологій в різних сферах суспільного життя, у тому числі й у сфері публічного управління, яка включає в себе державне управління, місцеве самоврядування та діяльність різного роду громадських організацій та процеси взаємодії між ними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Підходи до запровадження інформаційних технологій в державне управління та основи інформаційно-аналітичної діяльності органів влади та роль інформації в процесі ухвалення державно-управлінських рішень є предметом досліджень таких вчених: В. Бакуменко, А. Дегтяр, І. Древицька, Д. Дубов, В. Князєв, В. Марущак, Ю. Машкаров, В. Мороз, Н. Нижник, І. Парубчак, Л. Приходченко, М. Сендзюк, В. Тертичка та ін.

Мета статті – проаналізувати еволюцію та сучасний стан наукової розробленості проблематики запровадження інформаційних технологій у державне управління та виявити роль цифровізації в процесі ухвалення державноуправлінських рішень.

Виклад основного матеріалу.

Ідея інформаційного суспільства була сформульована в Японії на початку 70-х років ХХ століття. Термін «інформаційне суспільство» був запропонований професором Токійського технологічного інституту Ю. Хаяші, а його узагальнене визначення увійшло до звітів японського уряду: «інформаційне суспільство – це суспільство, в якому процес комп'ютеризації дає людям доступ до надійних джерел інформації, позбавляє їх рутинної роботи, забезпечує високий рівень автоматизації виробництва» [1].

Відповідно до визначення, запропонованого Комісією Європейського Союзу (1993 р.): «інформаційне суспільство – це суспільство, в якому діяльність людей здійснюється на основі використання послуг, що надаються за допомогою інформаційних технологій та технологій зв'язку». Нам більш імпонує саме таке визначення, оскільки воно більш точно описує сьогоднішній світ та має в своїй основі удосконалення діяльності людей в різних сферах за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Крім того, такий підхід забезпечує кожному індивіду легкий доступ до потрібної інформації, можливість отримувати знання у зручний спосіб (книги, соціальні мережі, заклади освіти, онлайн-університети тощо) та зумовлює кардинальні зміни в усій системі суспільних відносин.

В «Енциклопедичному словнику з державного управління» інформаційне суспільство визначається як ступінь в розвитку сучасної цивілізації, що характеризується збільшенням ролі інформації і знань в житті суспільства, зростанням долі інформаційних продуктів і послуг у валовому внутрішньому продукті, створенням глобального інформаційного простору, який забезпечує ефективну інформаційну взаємодію людей, їх доступ до світових інформаційних ресурсів і задоволення їхніх соціальних і особистісних потреб в інформаційних продуктах і послугах [2].

Український учений А. Новицький [3] вважає, що перехід від постіндустріального суспільства до інформаційного суспільства характеризується такими основними ознаками, як:

- переосмислення розуміння категорії «інформація»;
- значний розвиток телекомунікаційних і інформаційних систем в усіх сферах суспільного життя;
- розповсюдження мережі Інтернет та забезпечення загального доступу до цієї мережі;
- різноаспектне визначення наукових підходів щодо вирішення проблем теоретичного обґрунтування суспільних змін при здійсненні досліджень у різних галузях науки;
- зміни, пов'язані із зайнятістю населення, формування, становлення і розвиток новітніх суспільних відносин, створення нових суспільних конфігурацій, суспільних груп, суспільних відносин;

Погоджуємося з цим, проте по відношенню до державного управління нам ближча думка М. Швеця, який до характерних ознак інформаційного суспільства відносить [4]:

- визначення інформації і знань одними з основних факторів суспільного виробництва, формування ринку інформації і знань та системи їх захисту;

- єдиний інформаційно-комунікаційний простір держави, інтегрований у світовий інформаційний простір;
- пріоритетність розвитку і поширення інформаційних та телекомунікаційних технологій у різних сферах господарювання і життя, використання їх для потреб державного управління;
- зростання рівня освіти, науково-технічного і культурного розвитку за рахунок розширення можливостей доступу і використання інформації на міжнародному, національному і регіональному рівнях;
- створення системи забезпечення прав громадян, установ, бізнесу і соціальних інститутів на вільний доступ і використання інформації.

Науковці В. Богуш та О. Юдін [5] зазначають про необхідність розробки програми переходу до інформаційного суспільства, під якою розуміють розробку стратегії і тактичних дій держави у реалізації інформаційної політики, що передбачає:

- формування єдиного інформаційного простору держави і його інтеграція у внутрішнє і зовнішнє середовище;
- формування і розвиток інформаційної інфраструктури держави;
- розробка інформаційних продуктів і надання послуг;
- формування інформаційних ресурсів за різними напрямками і на різних рівнях;
- розвиток засобів масової інформації;
- застосування можливостей інформаційних технологій для розвитку нових форм підприємництва, освіти, науки, соціальної сфери;
- захист інтелектуальної власності в інформаційних мережах;
- створення системи регулювання і контролю за застосуванням і використанням інформаційних технологій та захист особистості, суспільства, держави від неякісної, неправдивої інформації.

Рух до інформаційного суспільства в Україні задекларовано у розділі 13 «Інформаційне суспільство» Програми інтеграції України в Європейський Союз [6]. Відповідно до цієї Програми розвиток інформаційного простору в нашій країні визначається як ступенем впровадження інформаційних технологій (програмно-технічні засоби доступу до інформації, телекомунікаційна складова тощо), так і кількісним та якісним складом доступних інформаційних ресурсів.

В Україні діє низка законодавчих та нормативно-правових актів, направлених на стимулювання переходу українського суспільства до інформаційного, запровадження прозорого доступу до публічної інформації в органах публічного управління, а також використання інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення ефективності діяльності органів публічної влади.

Оскільки Україна визначила курс на євроінтеграцію, то вона має брати за взірці стратегії розвитку країн-членів Європейського Союзу у всіх сферах життєдіяльності суспільства, зокрема у напрямку запровадження інформаційно-комунікаційних технологій в управління різними сферами життєдіяльності країни. Саме тому реалізація стратегії становлення інформаційного суспільства ЄС знаходить своє відображення у відповідних спільних нормативно-правових документах.

Так, ще у липні 1999 року було підписано Протокол про наміри між Державним комітетом зв'язку та інформатизації і Генеральним Директоратом XIII [7], який заклав на офіційному рівні підвалини для спільних дій в сфері інформаційного суспільства.

Подальшого розвитку положення даного Протоколу відобразились в Меморандумі про взаєморозуміння між Генеральним Директоратом з питань інформаційного суспільства Європейської Комісії і Державним комітетом зв'язку та інформатизації України щодо розвитку інформаційного суспільства [8], який був підписаний 14 вересня 2000 року.

Як зазначається в Меморандумі, ЄС та Україна погодились співпрацювати з метою розвитку інформаційного суспільства в Україні, визнаючи важливість цього для розвитку ефективної ринкової економіки та для забезпечення можливостей якісного працевлаштування.

Українська сторона підтвердила свій намір розвивати програму e-Ukraine, яка відповідає потребам українського суспільства, стимулювати розвиток послуг інформаційного суспільства в Україні [9]. На сьогодні ця програма реалізується та адмініструється громадською організацією «E-Ukraine», головною метою якої є сприяння розвитку та впровадженню політик та сервісів електронного урядування, його застосування в усіх галузях господарства, науки та освіти в Україні, а також систематизація сфери інформаційних технологій та розвиток інформаційного суспільства.

Як зазначалося в резолюції Парламентських слухань з питань розвитку інформаційного суспільства в Україні [10], для створення цілісної моделі такого суспільства і власне економіки знань та індустрії інтелектуальних інформаційних технологій Україні необхідно паралельно розбудовувати дві фази інформаційного суспільства:

перша – прискорити побудову інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури країни шляхом залучення зовнішніх та внутрішніх інвестицій; розширення конкурентного середовища серед провайдерів Інтернету та мобільного зв'язку, об'єднання їх одними цілями; повсюдне впровадження ІКТ в органах державного управління, місцевого самоврядування та провідних інституціях громадянського суспільства;

друга – одночасно мобілізувати науку, освіту, промисловість, гуманітарну, мас-медійну сфери і бізнес на пріоритетних напрямках розвитку інформаційного суспільства, побудованого на знаннях.

Така стратегія дозволила б Україні побудувати розвинене інформаційне середовище, конкурентоспроможну індустрію інтелектуальних інформаційних технологій та власну економіку знань, стати повноправним членом міжнародної світової кооперації у створенні глобального інформаційного суспільства.

Як зазначають експерти з розвитку інформаційних і комунікаційних технологій ООН [11], «досвід безлічі країн, включаючи країни, що розвиваються і з перехідними економіками, деякі з яких існують в умовах серйозної нестачі ресурсів, складної політичної ситуації і гострих соціально-економічних проблем, показує, що рішучі дії щодо забезпечення переходу цих країн у нове цифрове століття не виявилися марними і мають відчутні позитивні результати в економічних, соціальних і політичних сферах».

Не стояли осторонь розробки цих питань і провідні міжнародні урядові та неурядові структури і корпорації [12], такі як Федерація урядових рад з обробки інформації (США) [13], Форум для обговорення загальних проблем побудови інформаційного суспільства Європейського Союзу [14], корпорація Microsoft тощо [15].

В Україні, як і в більшості країн, інформаційне суспільство формується як інтегроване середовище, процес становлення якого диктується технологічним, економічним і соціальним розвитком країни, розумінням нових можливостей, що відкривають сучасні інформаційні технології для бізнесу, населення, економіки та керування.

Сучасні суспільні перетворення описуються, як правило, за допомогою термінів «трансформація», «модернізація» і «реформи». Ці поняття утворюють своєрідну аналітичну «матрицю» сучасних цивілізаційних перетворень та мають своє смислове навантаження. Найбільш загальним у цьому ряду є поняття «трансформація», що й найчастіше вживається.

Під трансформацією (з лат. – перетворення, видозміна) розуміють «істотне структурне перероблення систем, що перетворює шляхом зміни зв'язків, відносин, опосередкувань... організацію і функції вихідного формоутворення. Трансформація є типовим перехідним процесом... соціальної еволюції» [16], однак, в нашому розумінні, трансформація слугує основою для запровадження новацій.

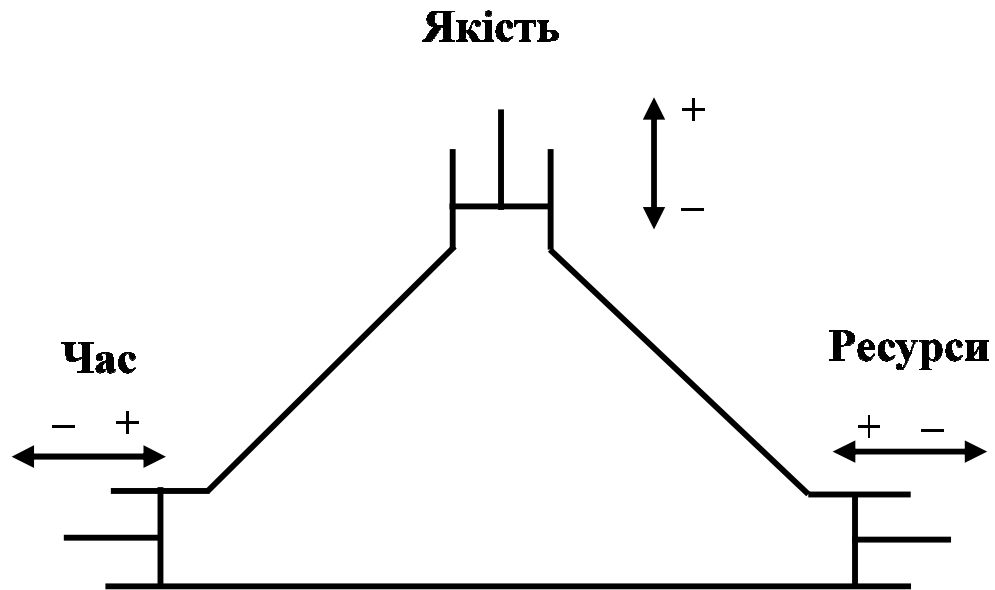
Поняття «трансформація» як теоретичний інструмент аналізу сучасних соціальних змін має і важливий евристичний потенціал. Оскільки це поняття є нейтральним щодо оцінки динаміки суспільного процесу, то воно дає змогу аналізувати не тільки прогресивні його тенденції, але й увесь спектр тенденцій соціальних змін, що можуть бути зворотними і незворотними, прогресивними і регресивними, революційними й еволюційними, цілеспрямованими і стихійними, системними і частковими тощо.

Поняття «трансформація», акцентуючи увагу на саморегульованому і самокоректованому характері соціальних змін, орієнтує також на аналіз широкого спектра детермінаційних чинників цих змін – об'єктивних і суб'єктивних, базисних і ситуаційних, внутрішніх і зовнішніх, керованих і некерованих, тих, що стосуються цілепокладання, і тих, що стосуються засобів досягнення визначених цілей тощо.

На першому етапі трансформації суспільства в інформаційне необхідно створити умови для повного використання достовірних знань. Слід сказати, що в розвинених країнах швидке оброблення і застосування отриманої інформації проводилася досить давно, причому не тільки у військовій сфері (як у Радянському Союзі), але й у громадському житті, наприклад, у засобах масової інформації та наукових розробках. Крім того, слід сказати, що поступово ці процеси зсувалися все більше і більше в бік громадського застосування, у тому числі при управлінні великими корпораціями та державному управлінні.

Для нашої держави формування інформаційно-технологічних засад трансформації суспільства та застосування в органах державної влади інструментів інформатизації та цифровізації може стати тим кроком, що допоможе вийти із кризи, оскільки забюрократизованість управлінського апарату не дає змоги швидко реагувати на зовнішні та внутрішні виклики й ухвалювати оптимальні та ефективні рішення. Для цього часто не вистачає або часу, або грошей, а від цього якість управлінських рішень знижується (рис. 1).

При збільшенні часу на ухвалення рішення або при збільшенні ресурсів для цього процесу, висота трикутника збільшується і якість управлінських рішень зростає. І навпаки, при зменшенні цих параметрів висота трикутника зменшується, а якість управлінських рішень, а, отже, і якість державного управління взагалі, – падає. При цьому сама система «трикутника» є гнучкою (має доволі багато ступенів свободи), тобто якість ухвалених рішень може залежати одночасно від однонаправленої або різнонаправленої зміни параметрів (час або кількість ресурсів).

Рис. 1. Трикутник управління: критичні фактори успішності «якість – ресурси – час»

Саме тому в умовах сьогодення потрібне формування нового бачення розвитку суспільства, у якому ключову роль буде відігравати обмін інформацією та її використання на благо держави, бізнесу, окремих громадян, суспільства в цілому. Необхідно розвивати те, що отримало назву «нової економіки». Кажучи про нову економіку, ми маємо на увазі ті сфери діяльності, у яких переважає людський капітал.

Проте це не стільки галузевий підхід, скільки підхід, пов'язаний з підтримкою процесів використання інформаційних технологій у всіх сферах суспільного життя, зокрема в державному управлінні, у соціальній і економічній сферах. У стратегії розвитку країни мають бути такі елементи, які збільшували б додану вартість, пов'язану з використанням людського капіталу через застосування інформаційних технологій.

Таким чином, сучасні інформаційні технології відіграють дедалі важливішу роль у системі державного управління не тільки розвинутих країн, але й держави України. Якщо до кінця 80-х рр. минулого століття уряди використовували такі технології для задоволення внутрішніх потреб та управлінських цілей (формування ефективного внутрішнього управлінського середовища, back office), то стрімке поширення Інтернету та глобальної мережі стало базисом для зміни пріоритетів з внутрішніх управлінських потреб на зовнішні – задоволення потреб громадян в якісних адміністративних послугах, доступу до публічної інформації, прозорості управлінських процесів в публічних органах (front office). Інтернет поступово перетворився на економічно ефективну зорієнтовану на користувача платформу для публічних службовців, які отримали можливість спілкуватися безпосередньо з громадянами та поширювати великі масиви інформації серед громадськості.

Це зумовило трансформування державного управління з метою пристосування його до вимог інформаційного суспільства та інформаційної ери. За допомогою використання інформаційно-комунікаційних технологій прискорюється процес ухвалення рішень, підвищується якість цих рішень та зростає ефективність від їх реалізації. При цьому вивільняється робочий час публічних службовців, а громадянське суспільство отримує інструмент ефективного впливу на процеси формування державних політик різних галузей життєдіяльності суспільства, окреслюються нові канали надання громадянам інформації та послуг. Це, своєю чергою, змінює підходи до механізмів публічного управління, переорієнтовує його і поступово трансформує базисні принципи забезпечення участі громадян у процесах публічного управління.

Така зміна парадигми державного управління від побудови індустріального суспільства до розвитку інформаційного суспільства стимулює країни й органи державного управління до прийняття концепції «електронного урядування» [17]. Ця концепція представляє собою спосіб організації державної влади за допомогою локальних інформаційних мереж та сегментів глобальної інформаційної мережі і відповідних програмних застосунків, що разом забезпечують функціонування органів влади в режимі реального часу та роблять максимально простим і доступним щоденне спілкування з ними громадян, юридичних осіб, бізнес-структур та неурядових організацій.

Розширення доступу до Інтернету в Україні та впровадження електронного урядування в діяльність офіційних установ спонукають не лише до впровадження його технологічного компонента, а й до сприйняття відповідних принципів і підходів до державного електронного управління в інформаційному суспільстві. Органічність та зрозумілість, прийнятність нової концепції, створення умов для побудови електронного урядування – запорука ефективності та результативності заходів із впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у

щоденну управлінську практику, шлях до прискореної інтеграції України у коло розвинених високотехнологічних країн.

Електронне урядування є не просто технологічним рішенням, а концепцією здійснення державного управління як елементу масштабного перетворення суспільства [18]. Зміна нормативно-правової бази, освітніх акцентів, принципів формування і витрат бюджету, перерозподіл зон пріоритетної компетенції державних і громадських структур, оновлення та розширення ціннісних парадигм суспільства є підґрунтям для реінженірингу державного управління, а отже – для створення і функціонування електронного уряду.

Також зміни мають торкнутися і виборчої системи, і принципів законодавчої діяльності, і схем здійснення контролю та відповідальності всіх гілок влади перед громадянами, їх об'єднаннями та бізнесом [19]. Проте основою для перетворень у діяльності державних структур є готовність громадян скористатися можливостями інформаційних технологій, оцінити їхні переваги, застосовувати їх безпосередньо у своєму житті, бізнесі, громадській та науковій діяльності, навчанні тощо. Цей процес має ініціюватися спільно трьома секторами суспільства – державним, громадським і бізнесовим.

На даному етапі існування людства, яке входить в епоху цифрового суспільства, інформація відіграє все більш важливу роль і накопичується у таких обсягах і з такою швидкістю, що в сучасному світі люди стають все менше і менше здатними усвідомити природу її появи, принципів обробки, зберігання тощо. Також є проблеми з можливістю її зрозуміти та оперувати відповідними даними під час провадження своєї професійної та іншої діяльності [20].

Досягнення теоретичної науки управління та практичних напрацювань управлінців-практиків дає можливість оцінити переваги й можливості, що їх надають сучасні інформаційно-комунікаційні технології. Адже саме з використанням останніх досягнень у сфері інформатики та інформатизації, цифровізації (диджиталізації), які засновані на новій апаратно-елементній базі, використовують мобільні та космічні системи передачі даних, та сучасних підходів до соціальної і мережної взаємодії можна досягнути покращення процесів управління державою та суспільством, підвищити ефективність цих процесів ефективно [21].

Оскільки українська державноуправлінська практика у сфері електронного урядування та переходу до інформаційного суспільства ще нова, то ведуться дискусії щодо розуміння понять «цифровізація» та «цифрова трансформація» (digitalization, digitization and digital transformation).

Для прикладу, що демонструє ці різні підходи, наведемо цитату із дослідження бельгійської аналітично-маркетингової компанії «I-Scoop»: «There is no digitalization and no digital transformation without digitization (of paper and processes)» [22]. Українською мовою: «Цифровізація та цифрова трансформація неможливі без оцифрування (паперових документів та процесів)».

С. Бреннен та Д. Креїс у своєму дослідженні «Digitalization and Digitization» [23] на основі аналізу зарубіжних наукових праць також поділяють та науково обґрунтовують думку про те, що синонімізувати терміни «digitalization» та «digitization» некоректно, оскільки вони мають різне змістовне навантаження.

Терміни «цифровізація» («диджиталізація», «дигіталізація») походять від англійського «digitalization» і в перекладі означають «оцифрування», «цифровізація», або ж «приведення в цифрову форму». В українському науковому середовищі та в управлінській практиці частіше застосовується саме термін «цифровізація» – навіть створено Міністерство з відповідною назвою. В майбутньому, на нашу думку, цей термін позбудеться лапок та буде використовуватися як загальноприйнятий (так само, як інтернет, інформаційна мережа чи фейсбук).

Саме тому цифровізацію слід розглядати як інструмент, що використовується для удосконалення публічного управління. Цей інструмент, звичайно, буде відноситися до інформаційного механізму державного управління, проте буде мати функції, що притаманні й іншим механізмам. Так само, як інформатизація слугувала поштовхом до переходу від пересилання паперових документів при управлінні до обміну їх електронними версіями по електронній пошті, так і цифровізація буде слугувати інструментом заміщення електронних копій паперових документів їх електронними оригіналами.

В майбутньому це повинно призвести до появи нових «нішевих» продуктів (таких, як сучасна українська «Дія» [24]). З розвитком і запровадження сучасних інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій пов'язують можливості досягнення визначених цілей соціально-економічного розвитку держав та реалізації поставлених завдань. І саме для їх досягнення принципове значення має адекватна цифровізація публічного управління.

У зарубіжній літературі і практиці сформовані і реалізуються різні версії порядків денних цифровізації державного управління, в тому числі його цифровий трансформації, представлені версії еволюції цифровізації державного управління, підготовлені і реалізуються стандарти (моделі) зрілості цифрового держуправління.

В Україні, з одного боку, йде велика практична робота з розвитку та освоєння в державному управлінні первинних (базових) цифрових технологій. З іншого боку, – виробляється порядок денний розвитку і освоєння в держуправлінні окремих новітніх, так званих проривних цифрових технологій. Передбачається їх застосування насамперед у сфері вдосконалення надання публічних послуг, виконання контрольно-наглядових функцій на основі розвитку в державному управлінні систем ідентифікації та захисту даних, розкриття інформації, формування «цифрових двійників».

Висновки.

Перехід до інформаційного суспільства актуалізує проблему трансформації системи державного управління, що зорієнтована на переосмислення наявних традицій та становлення нової державної моделі,

релевантної з огляду на виклики інформаційного суспільства. Переваги запровадження електронного урядування (e-government) в діяльність органів влади як сучасної форми управління, заснованої на застосуванні інформаційно-комунікаційних та інших цифрових технологій, висвітлюються в програмних та стратегічних документах, нормативно-правових актах, а також міжнародних актах і угодах.

Трансформація сучасного українського суспільства неможлива без використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, концепцій електронного урядування та запровадження цифровізації в усі сфери публічного управління з метою використання для ухвалення рішень в усіх сферах суспільного, політичного, економічного і, навіть, побутового, життя.

Запровадження інформаційних технологій в управління, інформатизація та цифровізація державного управління стали світовим трендом. Цифровізація повинна увійти складовою у всі державні політики управління різними галузями економіки держави та регулювання різних сфер суспільно-політичного життя. Саме тому підходи, програмне забезпечення та навички користувачів дадуть можливість розвивати суспільство в напрямку електронної демократії, що зумовить підвищення ефективності публічного управління, призведе до економічного зростання України і, як наслідок, покращить життя пересічного громадянина України з прицілом на стандарти життя провідних країн світу.

Список використаних джерел.

1. Данил'ян В. О. Інформаційне суспільство та перспективи його розвитку в Україні (соціально-філософський аналіз): монографія. Х. Право. 2008. 184 с.
2. Енциклопедичний словник з державного управління/ уклад.: Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін.; за ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського, Ю.П. Сурміна. К. НАДУ, 2010. 820с.
3. Новицький А. М. Феномен «інформаційного суспільства» як об'єкт наукового дослідження. Інформація і право. 2011. № 1. С. 25-29.
4. Швець М. Я. Україна на шляху до інформаційного суспільства. Правова інформатика. 2011. №1. С. 90-99
5. Богущ В. М., Юдін О. К. Інформаційна безпека держави. К.: МК-Прес. 2005. 432 с.
6. Про Програму інтеграції України до Європейського Союзу: Указ Президента № 1072/2000 від 14.09.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1072/2000>
7. Протокол намірів між Державним комітетом зв'язку та інформатизації України та Генеральним Директоратом XIII Європейської Комісії від 08.07.1999 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_448
8. Меморандум про взаєморозуміння між Генеральним Директоратом з питань Інформаційного суспільства Європейської Комісії та Державним комітетом зв'язку та інформатизації України щодо розвитку інформаційного суспільства від 14.09.2000 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_447
9. Портал цифрового перетворення України e-Ukraine. URL: <https://eukraine.org.ua/ua>
10. Парламентські слухання 21 вересня 2005 року з питань розвитку інформаційного суспільства в Україні: Верховна Рада України. URL: https://iportal.rada.gov.ua/news/Novyny/Parlamentski_slukhannya/5754.html
11. ООН: Отчет экспертной группы по информационным и телекоммуникационным технологиям (Нью-Йорк, 17-20 апреля 2000 г.). URL: [//www.tnsolfres.com](http://www.tnsolfres.com)
12. Гастинщиков В. Узагальнення міжнародного досвіду при визначенні шляхів входження України у світовий інформаційний простір. Вісник Книжкової палати. 2010. № 12. С. 31-35.
13. High Payoff in Electronic Government. Measuring the Return on E-Government Investments / Intergovernmental Advisory Board, Federation of Government Information Processing Councils, Washington, 2003
14. Chernov A. Vostok na puti k informacionnomu obshhestvu. URL: <http://www.isn.ru/public/Ost.doc>
15. Vnedrenie koncepcii «jelektronnogo pravitel'stva». Strategija po avtomatizacii gosudarstvennyh sluzhb. URL: http://www.microsoft.com/rus/government/whitepapers/eGov_Strategy.asp
16. Шайгородський Ю. Поняття «трансформація» як інструмент аналізу соціальних змін. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pome/shajhorodsky.pdf
17. Електронне урядування. Термін. URL: http://uk.wikipedia.org/wiki/Електронне_урядування
18. Баранов О. Електронний уряд в Україні? Буде! Коли? URL: <http://www.zn.kiev.ua/nn/show/376/33406/>
19. Блажівська Н., Береза Т. Електронний уряд та інформатизація органів державної влади. URL: <http://www.pravo.org.ua/word/50.doc>
20. Ганцюк Т. Д. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів публічної влади в Україні: джерелознавчий аналіз дискурсного поля. Електронне видання «Державне управління: удосконалення та розвиток» № 8, 2018 р. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1287>
21. Качний О. Законодавчі аспекти впровадження інформаційно-комунікаційних технологій – стратегічного напрямку оптимізації державного управління. Державне управління: удосконалення та розвиток: Електронне наукове фахове видання Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету. 2015, №5. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=853>
22. Digitization, digitalization and digital transformation: the differences. Mode of access: <https://www.iscoop.eu/digitization-digitalization-digital-transformation-disruption/>.
23. Brennen Scott, Daniel Kreiss. Digitalization and Digitization. Mode of access: <http://culturedigitally.org/2014/09/digitalization-and-digitization/>.

24. Дія. Державні послуги онлайн. URL: <https://diia.gov.ua/>

References.

1. Danylian, V. O. (2008), *Informatsiine suspilstvo ta perspektyvy yoho rozvytku v Ukraini (sotsialno-filosofskyi analiz): monohrafiia* [Information society and prospects of its development in Ukraine (socio-philosophical analysis): monograph], Pravo, Kh., Ukraine, P. 184.
2. Surmin, Yu.P. Bakumenko, V.D. Mykhnenko, A.M. and others (2010), *Entsyklopedychnyi slovnyk z derzhavnoho upravlinnia* [Encyclopedic Dictionary of Public Administration], NADU, Kyiv, Ukraine, P. 820.
3. Novytskyi, A. M. (2011), "The phenomenon of the "information society" as an object of scientific research", *Informatsiia i pravo*, vol. 1, pp. 25-29.
4. Shvets, M. Ya. (2011), "Ukraine on the way to the information society", *Pravova informatyka*, vol. 1, pp. 90-99
5. Bohush, V. M. and Yudin, O. K. (2005), *Informatsiina bezpeka derzhavy* [Information security of the state], MK-Pres, Kyiv, Ukraine, P. 432.
6. The President of Ukraine (2000), Decree of the President of Ukraine "On the Program of Ukraine's Integration into the European Union", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1072/2000> (Accessed 10 Jan 2022).
7. Protocol of Intent between the State Committee for Communications and Informatization of Ukraine and the Directorate General of the XIII European Commission dated 08.07.1999, available at: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_448 (Accessed 10 Jan 2022).
8. Memorandum of Understanding between the Directorate General for Information Society of the European Commission and the State Committee for Communications and Informatization of Ukraine on the Development of the Information Society dated 14.09.2000, available at: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_447 (Accessed 10 Jan 2022).
9. Portal of digital transformation of Ukraine e-Ukraine, available at: <https://eukraine.org.ua/ua> (Accessed 10 Jan 2022).
10. The Verkhovna Rada of Ukraine (2005), Parliamentary hearings on September 21, 2005 on the development of the information society in Ukraine, available at: https://iportal.rada.gov.ua/news/Novyny/Parlamentski_slukhannya/5754.html (Accessed 10 Jan 2022).
11. United Nations: Report of the Expert Group on Information and Telecommunication Technologies (New York, April 17-20, 2000), available at: [//www.tnsofres.com](http://www.tnsofres.com) (Accessed 10 Jan 2022).
12. Hastynshchykov, V. (2010), "Generalization of international experience in determining the ways of Ukraine's entry into the world information space", *Visnyk Knyzhkovoï palaty*, vol. 12, pp. 31-35.
13. High Payoff in Electronic Government. Measuring the Return on E-Government Investments / Intergovernmental Advisory Board, Federation of Government Information Processing Councils, Washington, 2003
14. Chernov, A. "East on the way to the information society", available at: <http://www.isn.ru/public/Ost.doc> (Accessed 10 Jan 2022).
15. Implementation of the concept of "electronic government". Strategy for the automation of public services, available at: http://www.microsoft.com/rus/government/whitepapers/eGov_Strategy.asp (Accessed 10 Jan 2022).
16. Shaihorodskiy, Yu. "The concept of "transformation" as a tool for analyzing social change", available at: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pome/shajhorodsky.pdf (Accessed 10 Jan 2022).
17. E-government. Term, available at: http://uk.wikipedia.org/wiki/Elektronne_uriaduvannia (Accessed 10 Jan 2022).
18. Baranov, O. "E-government in Ukraine? It will be! When?", available at: <http://www.zn.kiev.ua/nn/show/376/33406/> (Accessed 10 Jan 2022).
19. Blazhiiivska, N. and Bereza, T. "E-government and informatization of public authorities", available at: <http://www.pravo.org.ua/word/50.doc> (Accessed 10 Jan 2022).
20. Hantsiuk, T. D. (2018), "Information and analytical support of public administration in Ukraine: discourse source-study analysis", *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok*, [Online], vol. 8, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1287> (Accessed 10 Jan 2022).
21. Kachnyi, O. (2015), "Legal aspects of implementation of information and communication technologies that are strategic directions of optimization of public administration", *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok: Elektronne naukove fakhove vydannia Dnipropetrovskoho derzhavnoho ahrarno-ekonomichnoho universytetu*. 2015, #5. available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=853> (Accessed 10 Jan 2022).
22. Digitization, digitalization and digital transformation: the differences, available at: <https://www.i-scoop.eu/digitization-digitalization-digital-transformation-disruption/> (Accessed 10 Jan 2022).
23. Brennen Scott, Daniel Kreiss. Digitalization and Digitization. available at: <http://culturedigitally.org/2014/09/digitalization-and-digitization/> (Accessed 10 Jan 2022).
24. Diia. Government services online. available at: <https://diia.gov.ua/> (Accessed 10 Jan 2022).

Стаття надійшла до редакції 12.01.2022 р.